

ÇAĞDAŞ DÜNYA KLASİKLERİ

STEFAN ZWEIG

YAKICI
SİR

1. BASIM

Remzi Kitabevi

STEFAN ZWEIG Avusturyalı romancı, oyun ve biyografî yazarı. 28 Kasım 1881’de Viyana’da varlıklı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. İyi bir eğitim gördü, çeşitli diller öğrendi. I. Dünya Savaşı sırasında Viyana savaş karargâhında arşiv memuru olarak çalıştı. Savaş sonrası Salzburg’a yerleşti. Burada yaşadığı yaklaşık yirmi yıl içinde en önemli eserlerini vererek Avrupa’nın en ünlü yazarlarından biri oldu. 1933’te Nazilerin yaktığı kitaplar arasında onun yapıtları da vardı. 1934’te Gestapo evini basınca ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Bir süre çeşitli ülkelerde yaşadktan sonra, konferanslar vermek üzere gittiği Brezilya’ya yerleşti. Avrupa’nın eski günlere dönemeyeceğini düşündüğü için duyduğu üzüntü ve yaşamındaki düş kırıklıkları nedeniyle 22 Şubat 1942’de Rio de Janeiro’da, karısı ile birlikte yaşamına son verdi.

Başlıca Yapıtları: *Amok, Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu, Bir Kadının Yaşamındaki 24 Saat, Geçmiş Yolculuk, İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar, O muydu? Olağanüstü Bir Gece, Satranç.*

STEFAN ZWEIG

YAKICI SIR

Türkçesi
Erol Erduran

Remzi Kitabevi

YAKICI SIR / Stefan Zweig

Bu çevirinin Türkçe yayın hakları:
© Remzi Kitabevi, 2024

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzeltili: Öner Ciravoğlu
Kapak resmi: Zorn Anders
Kapak düzeni: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2198-2

BİRİNCİ BASIM: Ekim 2024

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr
Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi????
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

YAKICI SIR

Partner

Lokomotif düdüğünün keskin çığlığı havada yankılandı; tren Semmering'e varmıştı. Kara vagonlar tepeden gelen gümüşü ışıkların altında kısa bir süre hareketsiz kalarak rengârenk giysili bir grup insanı boşalttı ve her yandan gelen telaşlı sesler arasında yeni yolcuları içeri aldı. Sonra lokomotif tiz çığlıkla bir kez daha haykırarak takırtılı seslerle ilerleyen kara vagonlar zincirini peşine takıp mağaraya benzeyen tünelin içine çekip götürdü. Ve rüzgârın taşıdığı yağmurla temizlenmiş manzara bir kez daha önümüze açıldı.

Yeni gelenlerden biri olan, güzel kıyafeti ve doğal rahatlıktaki yürüyüşüyle hayranlık dolu bakışları üzerine toplayan genç bir adam onu otele götürecek bir fayton bulmada diğer yolculardan hızlı davrandı. Atlar yokuş yukarı yolu acele etmeden tırmanmaya başladılar. Hava bir ilkbahar havasıydı. Gökyüzünde sadece mayıs ve haziran aylarında görülen o beyaz bulutlar vardı. Bu beyaz, hâlâ genç ve uçarı bulutlar, mavi gök kubbeden oyunlar oynayarak geçip gidiyor; birdenbire yüksek dağların arkasına gizleniyor, birbirleriyle kucaklaşıp tekrar ayrılıyor, bazen mendil gibi buruşup sıkışıyor, bazen küçük parça-

lara ayrılıp dağılıyor ve en sonunda dağların tepesine bir şapka gibi yerleşiyordu. Yukarıda rüzgâr da dur durak bilmiyor ve üzerlerinde hâlâ yağmur damlaları taşıyan seyrek ağaçları öylesine şiddetle sallıyordu ki ağaçların dalları hafifçe çatırdıyor, binlerce yağmur damlasını kıvılcımlar gibi ortalığa saçıyordu. Ve zaman zaman dağlardan aşağı serin bir kar kokusu iniyor, bu hoş ve keskin kokuyu her soluğunuzda hissediyordunuz. Havadaki ve yerdeki her şey kıpır kıpır bir devinim içindeydi. Atlar şimdi burundan sessizce soluyarak tırıs kalkmış yokuş aşağı inmeye başlamıştı ve çingiraklarının sesi çok uzaklara kadar ulaşıyordu.

Genç adamın otele vardığında yaptığı ilk şey otel misafirlerinin listesine bakmak oldu ve hemen hayal kırıklığına uğradı. Kendine endişe içinde, “Ben gerçekten de neden geldim buraya?” diye sormaya başladı. “Burada dağın başında arkadaş olmadan tek başına kalmak, büroda olmaktan da kötü. Çok erken ya da çok geç gelmiş olmalıyım. Tatillerde hiç şansım yaver gitmedi. Bu insanlar arasında tek bir tanıdık ad bile göremiyorum. Eğer sadece birkaç kadın olsaydı, küçük hatta masum bir flörtle hafta çok da sıkıcı geçmezdi.” Valilikte çalışan ve Avusturya devlet memuriyetinde pek de önemli sayılmayacak baron unvanını taşıyan genç adam, bu tatili hiç ihtiyacı olmadığı hâlde almıştı, çünkü bütün arkadaşları bahar tatiline çıkmıştı ve o da bu süreyi çalışarak geçirmek istemiyordu. Kişisel yetenekleri olan son derece girgin bir insandı, bu nedenle sevilen,

her çevrede beğenilen ve yalnız kalmaya tahammül edemediğini çok iyi bilen biriydi. Yalnız kalmayı sevmiyor, böyle durumlardan mümkün olduğunca kaçınıyor, kendisiyle içtenlikle yüzleşmek istemiyordu. Yeteneklerinin, yüreğinin sıcaklığının ve coşkusunun alevlenmesi için insanlarla bir arada olması gerektiğini biliyordu. Yalnız kaldığında bir kibrit kutusunda arta kalan kibrit kadar soğuk ve yararsızdı.

Otelin boş lobisini keyfi kaçmış bir hâlde bir aşağı bir yukarı adımladı, arada gazeteleri karıştırdı, müzik odasındaki piyanoda bir vals tıngırdatmayı denedi ancak bir türlü kendini toparlayamadı. Sonunda keyfi kaçmış bir hâlde oturdu, giderek kararan havaya, ladin ağaçları arasından yavaş yavaş süzülen gri sis bulutlarına baktı. Bu şekilde hiçbir şey yapmadan keyfi kaçmış olarak bir saat geçirdi ve sonra kendini yemek salonuna attı.

Sadece birkaçı dolu olan masaların tümünü hızla gözden geçirdi. Nerede o şans! Gerçekten tanıdığı hiç kimse görünmüyordu, sadece—öylesine selamlaştığı—bir yarış atı terbiyecisi, Ringstrasse’de gördüğü bir yüz, hepsi o kadar. Gelip geçici de olsa bir macera yaşayabileceği tek bir kadın yoktu. Mutsuzluğu ve sabırsızlığı giderek arttı. O, yakışıklılığı sayesinde geçmişte hep şanslı yaver giden ve şimdi yeni bir karşılaşmaya, yeni bir deneyime, küçük bir maceranın bilinmeyen diyarına adım atmaya her zaman olduğundan daha hazır olan, her şeyi önceden tasarlayarak ne olacağını görmeyi beklediği için hiçbir zaman ga-

fil avlanmayan, hiçbir erotik fırsatı asla görmezden gelmeyen, ona kapıyı açan arkadaşının karısı da olsa evin hizmetçisi de olsa her kadını ilk bakışta şehvetle gözden geçiren genç bir adamdı. Bu tür kişileri anlamsız bir küçümsemeyle kadın avcısı olarak adlandırdığımızda bu sözcüğün gerçeği ne kadar çok yansıttığını ve bu insanların sürekli tetikte olduklarını; avın peşini bırakmadıklarını, heyecan, acımasızlık gibi av peşinde koşmanın tüm tutkulu içgüdülerini yaşadıklarını bilmeyiz. Onlar her zaman dikkatli ve uyanıktırlar; bir maceranın, sonuna kadar peşini bırakmaya daima hazır ve kararlıdırlar. Her zaman tutkuyla, bir âşğın tutkusuyla değil bir kumarbazın soğukkanlı, hesaplı ve tehlikeli tutkusuyla doludurlar. Onların arasında öyleleri vardır ki, bunların bazıları bu tutkularının peşini bırakmaz ve gençliklerini yaşadktan çok sonra da tüm hayatlarını aynı beklentilerle hiç bitmeyen bir macera olarak yaşarlar. Onlar için her gün; geçerken atılan bir bakış, kaşla göz arasında gönderilen bir gülümseme, karşı karşıya otururken bir dizin sıyrılması benzeri küçük cinsel yaşantılarla doludur, bir yıl içinde buna benzer yüzlerce gün bulunur, onlara göre cinsel hayat yaşamın sürüp giden, canlı kalan ve insanı diri tutan kaynağıdır.

Avcı, burada birlikte oynayacağı hiçbir partner olmadığını hemen gördü. Hiç kimse, yeşil çuhalı masanın önünde oturmuş, elindeki kartların üstünlüğünün farkında olan ve bir partnerin gelmesini bekleyen oyuncudan daha tedirgin olamaz. Baron bir gazete istedi. Asık bir suratla gazetede-

ki satırlara göz gezdirdi, ama kafası yorgundu ve sanki sarhoşmuş gibi kelimeleri seçmekte zorlanıyordu.

Sonra arkasından gelen bir elbise hışırtısı ve biraz canı sıkkın ve yapmacık bir aksanla, “*Mais tais-toi donc, Edgar!*”⁽¹⁾ diyen bir ses duydu.

İpek bir elbise masasının yanından hışırdarak geçti, bir gölge gibi geçen uzun boylu dolgun vücutlu bir kadın figürünü, arkasından gelen siyah kadife takım elbise giymiş solgun yüzlü ve Baron’a merakla bakan küçük bir oğlan çocuk izledi. İkiisi, onlar için ayrılmış bir masaya karşılıklı oturdular, Çocuğun—gözlerinde okunan aşırı itaatsizliğe ters düşen bir şekilde—yanlış bir şey yapmamak için büyük bir çaba sarf ettiği açıkça görülüyordu. Genç Baron’un tüm dikkatini yönelttiği kişi olan çok zarif ve şık giyimli kadın, onun çok hoşlandığı bir tipti, hafif balık etinde Yahudi kadınlardan biriydi, olgunluk yaşının eşiğindedi, çok ateşli olduğu da belliydi ama tutkularını soylu bir hüznün arkasına gizlemekte deneyimliydi. Önce kadının gözlerine bakamadı ve sadece ırkını ele veren ama görünümünü güzelleştirip ilginç kılarak ona asalet katan zarif burnunun üzerindeki kaşlarının kıvrımını hayranlıkla izledi. Saçları, vücudundaki tüm kadınsı özellikler gibi göz alıcı bir gürlükteydi; pek çok kişinin gösterdiği hayranlığın kazandırdığı özgüvenle güzelliğinden emindi ve bununla gurur duyuyordu. Siparişini çok alçak bir sesle ver-

(1) Ama sessiz ol Edgar! (ç.n.)

di, çatalıyla oynayan çocuğu uyardı—kadın bütün bunları Baron’un temkinli, kaçamak bakışlarının farkında değilmiş gibi kayıtsız görünerek yapmıştı, ama aslında onu bu denetimli davranışlara yönlendiren şey yalnızca genç adamın onu izliyor olmasıydı.

Baron’un can sıkıntısı birden kaybolup yüzü aydınlandı, sınırları canlandı, alnındaki kırışıklıklar gerildi, kasları dışarı fırladı, vücudu dikleşti ve gözleri parladı. Onun da, tüm gücünü ortaya çıkarmak için bir erkeğin varlığına gereksinim duyan kadınlardan hiç farkı yoktu. Onun enerjisini yalnızca cinsel bir dürtü doruğa çıkarabilirdi. İçindeki avcı, oradaki avın kokusunu almıştı. Şimdi sanki meydan okuyor ve bazen onun bakışlarına bir an için karşılık veren ama hiçbir zaman açık bir yanıt vermeden kaçıp giden kadının bakışlarını, kendi gözleriyle buluşturmaya çalışıyordu. Aynı zamanda arada bir kadının ağzının çevresinde oynamaya başlayan bir gülümseme belirtisini yakaladığını düşünüyordu. Ama bunların hiçbiri kesin değildi, belirsizdi ve onu heyecanlandıran da bu belirsizlikti. Ona umut verir gibi görünen tek şey gözlerini sürekli ondan kaçırarak direncini ve farkındalığını açığa vurması ve çocukla yapılan, bir izleyene göre ayarlandığı apaçık belli olan özenli konuşmaydı. Kadının bu ısrarlı sükûneti onun merakını uyandırdığını düşündürüyordu. Baron da heyecanlanmıştı; oyun başlamıştı. Yemeğini ağırdan alarak oyalandı, yarım saat boyunca gözlerini kadından neredeyse hiç ayırmadı; yüzünün her hattını inceledi, gözleriyle dolgun

bedeninin her yerine dokundu. Dışarda kasvetli bir karanlık çökmeye başlamıştı. Büyük yağmur bulutlarının gri elleri üzerlerine uzanan orman çocukça bir korkuyla inledi, gölgeler yemek salonunu daha da kararttı, salondakiler sessizlik içinde sanki birbirlerine daha çok sokuldular. Baron, annenin çocuğuyla konuşmasının, bu sessizliğin etkisi altında giderek daha zorlamalı ve yapmacık olmaya başladığını fark etti ve bu konuşmanın çok geçmeden sonlanacağını hissetti. Ve bunun üzerine bir deneme yapmaya karar verdi. Onlardan önce kalktı ve kadını görmezden gelip uzun uzun manzaraya bakarak ağır ağır salonun kapısına doğru yürüdü. Sonra birden bir şey unutmış gibi başını geri çevirdi ve kadının onu arkasından dikkatle izleyen bakışlarını yakaladı.

Bunu görmek Baron'u heyecanlandırdı. Salonun giriş bölümünde onu bekledi. Kadın çok geçmeden oğlunun elinden tutmuş olarak dışarı çıktı, geçerken bir masadaki dergileri karıştırarak çocuğa birkaç resim gösterdi. Ama Baron da sanki aynı şekilde dergilere bakmak istiyormuş gibi—ama aslında kadının gözlerinin içindeki nemli parıltılara daha yakından bakmak hatta belki de bir konuşmayı başlatmak için—masaya yaklaştığında kadın döndü ve oğlunun omuzuna hafifçe vurarak: “*Viens, Edgar! Au lit!*”⁽¹⁾ dedikten sonra Baron'un yanından ilgisiz bir şekilde hızla geçip gitti.

(1) Haydi Edgar! Yatma zaman! (ç.n.)

Baron onun arkasından, biraz da hayal kırıklığına uğrayarak baktı. Aslında o akşam onunla buluşmayı umuyordu, ama kadının beklenmedik davranışı onun umudunu boşa çıkarmıştı. Ama bu direnişin ilgi çekici bir yanı da yok değildi ve bu belirsizlik onun arzularını kamçulamış oldu. En azından bir partneri vardı artık ve oyun başlayabilirdi.

Hızla Kurulan Dostluk

Ertesi sabah Baron lobiye geldiğinde meçhul güzel kadının oğlu asansör görevlisi iki oğlanla konuşuyor onlara Karl May'ın yazdığı bir *Vahşi Batı* kitabından resimler gösteriyordu. Annesi ortalıkta görünmüyordu; belki hâlâ hazırlanmakla meşguldü. Baron, çocuğa ancak şimdi dikkatle bakıyordu. On iki yaşlarında, siyah gözleriyle fıldır fıldır çevreyi tarayan, ürkek, tuhaf davranışlı, heyecanlı bir oğlan çocuktü. Aniden uyandırıldığında kendini birdenbire hiç tanımadığı bir yerde bulan o yaştaki her çocuk gibi ürkmüş görünüyordu. Sevimsiz bir yüzü olduğu söylemezdi, ama henüz gelişimini tamamlamamış soluk ve ifadesiz bir yüzdü bu; onun bir oğlan çocuk yüzünün bir erkek yüzü olma mücadelesi ancak yeni başlamış gibiydi, yüz hatları henüz şekillenmemiş, hiçbir belirgin hat ortaya çıkmamıştı. Üstelik çocuk, çocukların giysilerinin üzerlerine tam oturmadığı, ince kol ve bacaklarına ceket kollarının ve pantolonların bol gelip gevşek kaldığı, üstüne başına özen gösterme çabasını henüz bilmediği ergenlik çağındaydı.

Çocuk acınacak bir hâlde, kararsız bir şekilde ortalıkta dolanıyor, herkese yanaşıyordu. Bazen müşteri hizmet-

leri görevlisi, çeşit çeşit sorularla ona rahat vermeyen bu çocuğu dikkate almıyor, bazen de giriş holündeki insanları rahatsız ediyor, açıkça kendine arkadaşlık edecek birilerini arıyordu. Duyduğu bu çocukça konuşma ihtiyacı nedeniyle otel personeline yaklaştırmaya çalışıyordu. Onlar da durumları müsait olduğunda onun sorularını yanıtlıyor ama bir yetişkin görüldüğünde ya da yapmaları gereken bir iş çıktığında konuşmaya hemen son veriyorlardı. Baron her şeye merakla bakan, herkesin soğuk davranarak ondan kaçtığı bu talihsiz çocuğu gülümseyerek ve ilgi duyarak izledi. Bu meraklı bakışları bir keresinde yakaladı ama o siyah gözler yakalanır yakalanmaz ürkererek göz kapaklarının ardına gizlendi. Bu Baron'un çok hoşuna gitti. Çocuk ilgisini çekmeye başladı. Annesine yaklaşmak için onun bu ürkekliğinden yararlanamaz mıydı? Doğrusu bu denemeye değerdi. Yeniden giriş kapısının dışına çıkıp oralarda dolanan ve bir kır atın pembe burnunu çocuklara özgü bir sevecenlikle okşayan oğlanı dikkat çekmeden izledi. Ama gerçekten de hiç şansı yoktu çocuğun, arabacı onu sert bir şekilde uyararak atın yanından uzaklaştırdı. İncinen ve canı sıkılan çocuk yine hiçbir şey yapmadan ve üzgün bir hâlde orada kalakaldı. Bunun üzerine, Baron ona yaklaşıp konuşmaya başladı.

Olabildiğince neşeli bir sesle birdenbire, “E, delikanlı söyle bakalım, burayı beğendin mi?” diye sordu.

Çocuk kıpkırmızı oldu ve adama kaygıyla bakakaldı. Uzatılan eli neredeyse korku içinde alıp şaşkın bir hâlde

tokalaştı. İlk kez yabancı bir beyefendi onunla konuşmaya başlamıştı.

Kekeleyerek söyleyebildiği şey yalnızca, “Teşekkür ederim, güzel yer,” demek oldu. Onun da son iki sözcüğü ağzından âdeta boğuk bir ses gibi çıktı.

Baron gülererek, “Şaşırdım,” dedi. “Aslında burası, özellikle senin gibi bir genç için çok sıkıcı bir yer. Bütün gün neler yapıyorsun?”

Çocuğun kafası hâlâ yanıt veremeyecek kadar karıştı. Bu yabancı, seçkin beyefendinin başka hiç kimsenin ilgilenmediği biriyle konuşmak istemesi gerçekten mümkün olabilir miydi? Bu düşünce onu hem ürküttü hem gururlandırdı. Kendini toparlamaya çalıştı.

“Kitap okuyorum ve sonra sık sık yürüyüşe çıkıyoruz. Bazen annem ve ben arabayla dolaşıyoruz. Bir hastalık geçirdim. Burada iyileşmem bekleniyor. Bu nedenle çok fazla güneşte oturuyorum, doktor öyle söyledi.”

Son sözcükler ağzında epey özgüvenli bir şekilde çıktı. Çocuklar hastalanmaktan her zaman büyük bir keyif alırlar, çünkü tehlikede olmalarının onları ailelerinin nazarında iki kat daha önemli kıldığını bilirler.

“Evet, senin gibi genç beyefendiler için güneş iyidir, cildini bronzlaştırır. Ama bütün gün boş boş oturmamalısın. Senin yaşındaki bir delikanlı sağa sola koşmalı, yerinde durmamalı ve biraz da yaramazlık yapmalı. Bana öyle geliyor ki, sen fazla uslu, kolunun altındaki kitapla tüm günü yan gelip yatarak geçiren tembel birine benziyorsun. Dü-

şünüyorum da ben senin yaşındayken o kadar afacan bir çocuktum ki eve her akşam yırtık pantolonla dönerdim. Sakın çok fazla uslu olma!”

Çocuk gülümsemesine engel olamadı ve bu da onun korkusunu yok etti. O da karşılık olarak bir şeyler söylemek isterdi. Ama aklına gelenleri söylemek, onunla bu kadar arkadaşıca konuşan bu saygıdeğer beyefendiye karşı fazla cüretkâr ve aşırı özgüvenli bir davranış olurdu. Hiçbir zaman küstahlık yapmayan, sıkılğan bir çocuktu ve bu yüzden ve şimdi kafası mutluluk ve utanç duygularıyla karmakarışıktı. Bu konuşmayı sürdürmeyi çok isterdi, ancak aklına söylenebilecek hiçbir şey gelmiyordu. Neyse ki otelin büyük sarı Senbernar cinsi köpeği o an yanlarına geldi, her ikisini de kokladı ve kendisini sevmelerine izin verdi.

“Köpekleri sever misin?” diye sordu Baron.

“Çok severim. Büyükannemin Baden’daki villasında bir köpeği var. Ne zaman oraya kalmaya gitsek tüm gün benim yanımdan ayrılmaz. Ama oraya sadece yaz aylarında gidiyoruz.”

“Bizim çiftlikte sanırım iki düzine köpeğimiz var. Eğer burada iyi çocuk olursan sana birini hediye ederim. Beyaz kulaklı, kahverengi, minik bir yavru. İster misin?”

Çocuğun sevinçten yüzü al al oldu.

“Evet, isterim.”

Bunu heves ve heyecanla söyledi. Ama hemen ardından sanki aklına bir şey gelmiş gibi korkup endişelendi.

Edgar on iki yaşında bir erkek çocuktur. Yeni geçirdiği hastalığın ardından dinlenmesi için babası onu annesiyle birlikte bir dağ oteline gönderir. Burada arkadaşlık edebileceği bir yaşıtı olmayan Edgar otele tatil için gelen genç Baron'la tanışır ve onunla vakit geçirmeye başlar.

Baron geçici bir macera arayışı içindedir ve Edgar'la yakınlık kurmasındaki amacı da onun orta yaşlı, alımlı bir kadın olan annesine yaklaşmaktır. Edgar, Baron ve annesi arasındaki yakınlaşmayı yadırgar. Kadınlarla erkekler arasında yaşanan ve yetişkinlerin açıklamaktan kaçındığı şeyin ne olduğunu bilmemekte ve bu büyük sırrı öğrenmek istemektedir.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2198-2

9 789751 421982

KDV'den muaftr